

Notorious

Religion is everywhere

Jaargang 4 - Nummer 3 - Maart 2011

Het magazine van

ARS NOTORIA

studievereniging voor amsterdam religie studies

ARS NOTORIA

studievereniging voor amsterdam religie studies

Colofon

Notorious is het magazine van ARS Notoria, studievereniging voor religiestudies te Amsterdam.

Aan dit nummer werkten mee:

Romana Pavesi
Mirjam de Swart
Lisette van de Burgwal
Susanne Mans
Querien Mangel
Juliëtte Boerboom
Dhr. Gerard Wiegers
Iris van Vliet
Tineke Visser
Ben Provoost
Dhr. W. van Vlastuin
Clio Leeuwenburgh
Dhr. R. van Leeuwen

Redactie:

Romana Pavesi
Lisette van de Burgwal
Mirjam de Swart

Vormgeving:

Romana Pavesi

Contact:

Oude Turfmarkt 147
1012 GC Amsterdam
ars.notoria@gmail.com
redactienotorious@gmail.com
www.arsnotoria.nl

Van de voorzitter

De lente begint, het zonnetje gaat langzaam maar zeker weer schijnen, de tentamens zijn voorbij en dat betekent dat Amsterdam ons weer gaat verleiden met de gezellige terrasjes, lekker rondslenteren in de grachtengordel, zomerse cocktails en vooral heel veel zin om 'studieontwijkend' gedrag te vertonen. Heel stilltjes kruipt dit studiejaar alweer naar zijn einde en is onze 'winterdepressie' nu echt voorbij.

Ondanks de 'winterdepressie' hebben wij een spetterend Rock 'n' Roll gala gehad, waar iedereen heeft kunnen swingen op Rock 'n' Roll beats! Kort daarna volgde al de 5e verjaardag van ARS Notoria. Een gezellige borrel en een leerzame avond in het restaurant (bestel nooit, maar dan ook nooit risotto in een Nederlands restaurant) en als klap op de vuurpijl de studiereis naar Rome. Een reis vol nieuwe ontdekkingen, en niet alleen van de Italiaanse cultuur.

Al met al denk ik dat ik voorzichtig mag concluderen dat ARS Notoria de winterdepressie vrij goed heeft overleefd. Dit betekent dat we vanaf nu de lenteperiode tegemoet gaan met nieuwe inspiratie. Inspiratie om weer creatieve essays te schrijven, maar ook inspiratie om je op te geven voor het nieuwe bestuur van ARS Notoria, de reiscommissie of de redactie van de Notorious.

Bij dezen nodig ik jullie allemaal uit om eens na te denken, met het zonnetje in je hoofd, over een plekje als voorzitter, penningmeester, secretaris, activiteitencommissaris, reiscommissie of redactie en wil ik jullie alvast heel veel succes wensen met het laatste blok van dit studiejaar.

Susanne Mans
Voorzitter ARS Notoria

Inhoud

2	Van de voorzitter Een korte introductie van de voorzitter van ARS Notoria
3	Inhoudsopgave Wat kun je deze keer in de Notorious vinden?
4	Happy Birthday to ARS Notoria Een terugblik op de afgelopen jaren
6	Oproep ARS Notoria zoekt enthousiaste nieuwe bestuursleden!
7	Een verzameling van Rome Een introductie op de studiereis door Lisette van de Burgwal
8	Reisverslag van de studiereis naar Rome Door Clio Leeuwenburgh
10	Citatenboekje Memorabele quotes van de studiereis naar Rome
11	Romelied
12	Draagvlak hoofddoekendebat ontbreekt De mening van dhr. R. van Leeuwen over het hoofddoekendebat
13	Interview Leer Gerard Wiegers kennen!
14	Overdracht van het stokje Een oproep voor nieuwe redactieleden voor de Notorious en nieuwe leden voor de reiscommissie
15	De Nationale Synode: cohesie en conflict Een verslag van een kort godsdienstsociologisch onderzoek door Ben Provoost
20	Joodse feestdagen en hun Nederlandse christelijke equivalent Een vergelijking door Juliëtte Boerboom
21	Test jezelf Welk beroep past bij jou?

Happy Birthday to ARS Notoria

Door Susanne Mans

Al snel realiseerden wij ons dat ARS Notoria dit jaar jarig is. ARS Notoria bestaat inmiddels 5 jaar. Reden voor een feestje, dat was de eerste gedachte. ARS zou ARS niet zijn als we dan de daad niet bij het woord voegden. Na een korte brainstormsessie kwamen we tot de conclusie dat een borrel en een gezellig diner de beste optie was.

Na een uitgebreide fotosessie, hartje winter, kon de uitnodiging ontworpen en verstuurd worden. Vele aanmeldingen stroomden binnen en er kon een echt feestje gevierd worden. Op dat feestje is de eerste terugblik gegeven op het ontstaan en de historie van ARS Notoria, en hier volgt nog een uitgebreider overzicht van de hoogtepunten van de afgelopen 5 jaar.

De oprichting

ARS Notoria is officieel opgericht op 16 februari 2006, maar dit kon niet van de ene op de andere dag gebeuren. Er is een maandenlange voorbereiding aan vooraf gegaan met vergaderingen, brainstormsessies en een duidelijk doel: een nieuwe studievereniging voor Religiestudies. Bij een nieuwe studievereniging hoort ook een nieuwe naam. Een nieuwe naam die enige creativiteit vereist. ARS Notoria, voluit **Amsterdam Religie Studies Notoria** komt uit de westerse esoterie. Ars Notoria is een 'illegale' wijze waarop de monniken in de middeleeuwen hogere kennis probeerden te verkrijgen. Niet op de gebruikelijke wijze; door veel studie en toewijding maar via (slechte) entiteiten/demonen. Klinkt interessant en wie weet welke mogelijkheden dit biedt. Het is in ieder geval wel zo dat ARS Notoria andere kennis biedt, helaas niet per definitie hogere kennis.

Het tweede jaar

Het tweede jaar stond in het teken van de weg vinden. De studievereniging is er, wat nu te doen? Er werden een aantal mooie activiteiten georganiseerd zoals het bezoek aan de Hare Krishna-tempel, het koekjesfeest en als klap op de vuurpijl een mini-studiereis. Deze reis naar Parijs was geïnitieerd door de vakgroep Geschiedenis van de Hermetische Filosofie en verwante stromingen. In Parijs waren er twee belangrijke tentoonstellingen, Paintings by Aleister Crowley en Traces du Sacrée. Beide tentoonstellingen waren zeer bijzonder, zeker voor studenten Westerse Esoterie.

Het derde jaar

Het derde jaar van ARS Notoria stond voor het bestuur in het teken van planning en duidelijkheid. Iedere maand had een bepaald thema en de filmavonden en activiteiten van die maand werden hierop aangepast. Dit zorgde ervoor dat de organisatie van de activiteiten in veel gevallen niet zo ad hoc hoefde te gebeuren en de promotie goed opgezet kon worden. Mede hierdoor hebben we een aantal zeer succesvolle activiteiten gehad, zoals de filmavond van 'What the Bleep do We Know?!', de avond met een aalmoezenier, het bezoek aan de Levensstroom, de loopmeditatie bij de boeddhistische monniken en het paasweekend bij de broeders in Megen. Aangezien de activiteiten zo strak georganiseerd waren kon dit bestuur zich ook enigszins bezighouden met draaiboeken en andere bezigheden. In dit jaar is dan ook door de toenmalige voorzitter, Jacqueline, en de voorzitter van het jaar ervoor, Deirdre, het plan opgepakt om een boek te publiceren. De beste papers geschreven tijdens de jaren 2007-2008 en 2008-2009 door studenten religiestudies aan de UvA werden hierin gepubliceerd. Dit was een geweldig project, waar niet het hele bestuur van ARS bij betrokken was, maar wat wel een duidelijke link had met ARS Notoria. Het mooie aan dit project was dat de masterstudenten ook meer betrokken werden bij de studievereniging, want hoe we ook ons best deden, ze waren niet makkelijk te strikken. Een andere, zeer gunstige, bijkomstigheid was dat uit deze boekpublicatie gelijk de voorzitter voor 2009-2010 uit naar voren kwam: Ingrid, die een van de redacteurs van het boek was.

Het vierde jaar

Dit was het jaar van de gewoonte, mede dankzij alle inspanningen van de vorige besturen was er al een vrij duidelijk schema van wat te doen als ARS Notoria. Ondanks dit schema werden er ook vernieuwingen doorgevoerd. De eerst echte officiële studiereis was een feit. ARS Notoria

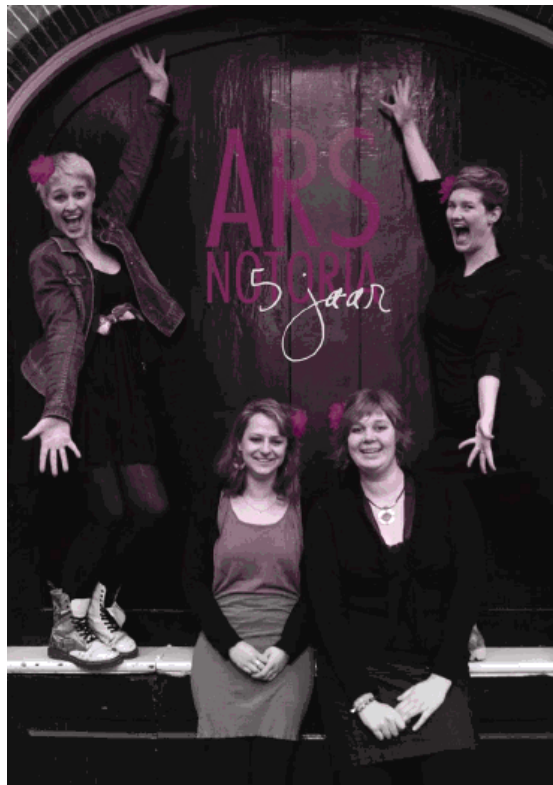
heeft helemaal zelf haar eerste reis naar Istanbul georganiseerd. Een reis vol spanning en avontuur, van de moskee die ontworpen was door een vrouw, tot een boottocht langs de vele hoogtepunten, tot eten in het meest luxe restaurant van Istanbul, tot een bezoek aan de synagoge, niks was te gek. Naast de studiereis is de samenwerking met Icarus op touw gezet en heeft ARS vele gezellige avonden bij Kapitein Zeppos doorgebracht, met de nu al beroemde borrelhapjes. Mocht je nu denken dat dit alles is, dan is er nog meer. Er werd ook een mooie avond georganiseerd met de Kaballahleraar van Madonna, een ontmoeting die toch stiekem wel een beetje heel bijzonder was, daarnaast was ook het bezoek aan de Scientology kerk een groot succes.

Het vijfde jaar

Voordat ARS echt in de sleur geraakte moest er wat gebeuren. Dit moest het jaar worden met verschillende knallende activiteiten. Het schema dat ooit is ingevoerd door het derde bestuur wordt nog steeds gehandhaafd, alhoewel we soms wat fanatieker zijn. Een filmavond, een bezoek aan een religieus instituut... alles kan en niks is te gek. De hoogtepunten tot nu toe zijn toch wel het bezoek aan Taizé (een kloostergemeenschap in

Zuid-Frankrijk), het Rock 'n Roll gala (jaja, ARS heeft nu officieel een gala), de studiereis naar Rome (waar nog veel over geschreven staat in deze Notorious), en het door Mirjam bedachte religasten. En wat er nog meer te zeggen valt is iets wat niet aan mij is, maar aan een volgend bestuur dat een echte terugblik kan geven.

Maar mocht jij je intussen afvragen wat er nu eigenlijk op het lustrum is gebeurd? Ook hier zijn nog wel wat interessante feiten over te noemen. Nadat we onverwacht veel aanmeldingen hadden gekregen en erin geslaagd waren een aantal oud bestuursleden te benaderen was het op 16 februari 2011 tijd voor ons eerste Lustrum. De drank en de hapjes waren inmiddels al besteld en de ballonnen opgeblazen, niks kon meer misgaan. Om 5 uur werden de gasten welkom geheten met een welkomstdrankje en om kwart over 6 was het dan eindelijk tijd voor de speech. Spannend... In de speech werd al even kort toegelicht wat er nu allemaal was gebeurd de afgelopen 5 jaar. Na de speech begon iedereen al langzaam maar zeker honger te krijgen en was het tijd om de borrel voorzichtig te beëindigen. Op naar het diner, waar sommigen een belangrijke les op het gebied van eten kregen. Bestel nooit, maar dan ook nooit risotto in een Nederlands restaurant...

*Foto door Iris van Vliet
Bewerking door Tineke Visser*

ARS Notoria zoekt nieuwe bestuursleden

Door Querien Mangel

Hoewel het jaar nog niet voorbij is, komt het einde toch al snel in zicht. Over een paar maanden zal het huidige bestuur haar taken overdragen op een **razendenthousiast en spiksplinternieuw ARS-bestuur!** En voor dat nieuwe bestuur zijn we op zoek naar JOU!

Lijkt het je wat om je een jaar in het verenigingsleven te storten en je hard te maken voor een studievereniging?! Heb jij uitstekende organisatorische skills?! Denk je dat je goed bent in het verzinnen en organiseren van spetterende reli-activiteiten, filmavonden en excursies?! Of ben jij juist ontzettend goed in schrijven... of wellicht wel in het bijhouden van hetgeen er in en uit je portemonnee gaat?! Hoogstwaarschijnlijk ben jij dan uitermate geschikt voor ARS Notoria!

Als bestuur van ARS Notoria ben je verantwoordelijk voor het draaiende houden van een studievereniging met ongeveer 50 leden. Met z'n vieren organiseer je activiteiten, filmavonden en feestjes en zorg je natuurlijk dat deze onder de aandacht gebracht worden. Ook organiseer je als studievereniging een studiereis, waarbij je uiteraard hulp krijgt van een reiscommissie. Daarbij onderhoud je niet alleen een goed contact met je leden, maar ook met andere studieverenigingen en met de universiteit. Op deze manier leer je je studie en de universiteit ook op een hele andere manier kennen. Bovendien ben je als studievereniging natuurlijk het uithangbord van de opleiding Religiestudies!

ARS Notoria is op zoek naar een...

- **Voorzitter**
Je houdt het overzicht over de hele organisatie en stuurt de andere bestuursleden aan. Verder ben je het gezicht van de vereniging en leg je externe contacten.
- **Secretaris**
Als secretaris ben je verantwoordelijk voor alle inkomende en uitgaande post en e-mails. Jij bent van de interne communicatie.
- **Penningmeester**
Je bent verantwoordelijk voor alle financiële zaken van de vereniging, zowel organisatorisch als administratief. Verder houd je de ledenadministratie bij.
- **Activiteitencommissaris**
Je houdt je vooral bezig met het bedenken en organiseren van nieuwe activiteiten en het promoten van de vereniging.

Een bestuursjaar is niet alleen heel erg leerzaam, het is bovenal ook ontzettend leuk! Daarbij staat het natuurlijk goed op je CV. Een bestuursjaar bij ARS Notoria is goed te combineren met je studie. Wacht dus niet langer en laat wat van je horen!

Geïnteresseerd? Stuur een mailtje naar ars.notoria@gmail.com! Laat ons weten in welke functie je geïnteresseerd bent en geef daarbij een korte motivatie voor die keuze. Heb je nog vragen of twijfel je ergens over? Mail ons! We zullen ze met alle plezier beantwoorden.

Een verzameling van Rome

Door Lisette van de Burgwal

Geen stad is zo overweldigend als Rome, was de conclusie van de leden van onze studievereniging na een week in deze stad te hebben doorgebracht. Een onvergetelijke studiereis met prachtige architectuur, schilder- en beeldhouwkunst en bovendien een onovertroffen keuken.

De activiteiten varieerden van gezegend worden door de paus tot rondwandelen in de opgegraven havenstad Ostia en de kunst van barokmeesters als Bernini en Michelangelo tot aan de moderne kunst in het museum voor de moderne kunst. Tussendoor liepen we door de straten van Rome en ook daar werden we overdonderd door de schoonheid van de stad. Op elk plein stond wel weer een kerk of ander kunstwerk en de architectuur was overal mooi. Iedere dag werd afgesloten met pizza, pasta of ravioli, rode wijn en tiramisù.

Clio schreef op haar blog een reisverslag in het Engels. Hierin staan onze dagelijkse bezigheden beschreven en geeft ze de nodige achtergrondinformatie voor de lezers die de historische stad nog nooit bezocht hebben. Zo krijgen ook deze mensen de kans om te doen alsof ze er zelf bij waren. Blader dus maar snel door naar bladzijde 8!

Een aantal mensen hebben ervoor gezorgd dat de reis extra memorabel was. Joyce Pijnenburg

bijvoorbeeld, promovenda westerse esoterie, die ons door de hele stad geleid heeft. Overal kon ze ons achtergrondinformatie verschaffen en meer over de geschiedenis vertellen wat de ervaring extra bijzonder maakte. Susanne Mans heeft ook veel tijd in onze studiereis gestoken. Als voorzitter van de studievereniging en reiscommissie heeft ze alle subsidies aangevraagd, de reis en accommodatie georganiseerd en de activiteiten opgezet. Clio Leeuwenburgh en Merel Lujendijk stonden haar bij door activiteiten te verzinnen en te organiseren. Onze dank voor deze mensen was groot en om deze reden hebben Mirjam de Swart en ik een lied geschreven dat we op de laatste avond met de hele groep gezongen hebben. Dit lied, op de melodie van Queens We Will Rock You vind je ook in deze Notorious. Zing dus de longen uit je lijf op bladzijde 11!

Naast de betoverende kunst en andere bezienswaardigheden, hebben we het met de groep erg gezellig gehad. Niet iedereen kende elkaar al, maar dit stond de gezelligheid niet tegen. Uitgeput van de volle dagprogramma's eindigden sommigen iedere avond toch maar weer in de hostelbar, omdat het echte nachtleven te ver lopen was. Ook de gezamenlijke etentjes en pauzes tussen de activiteiten door waren nooit saai. Er werd altijd veel gelachen. De gekste opmerkingen werden gemaakt en Mirjam was altijd in de buurt om deze in haar citatenboekje op te schrijven. Zin om mee te lachen? Blader dan door naar bladzijde 10!

Ik zal je niet langer ophouden. De boodschap is duidelijk: de studiereis was een fantastische ervaring en we hebben mooie dingen gezien. Hierop volgen Clio's reisverslag, het Romelied en de citaten van Mirjams citatenboekje: veel lees- en zingplezier!

Reisverslag studiereis Rome

Door Clio Leeuwenburgh

I just got back from Rome the other night! I finally caught up on some much needed rest so now it's epic blog time. I had an incredible week visiting churches/crypts/museums/palazzos/etc. all day every day, and don't even know where I should start, but here's the low down on my trip.

Vanuit het vliegtuig

Friday

Left Amsterdam with a group of 20 or so religious studies folks around 5pm, arrived in the city at 8, got situated at the spot and went out for dinner. Bruschetta, spinach & ricotta ravioli, panna cotta and red wine with good company = a-okay way to start your weekend, right? Crashed out pretty early to get ready for some much anticipated culture.

Het Colosseum

Saturday

Visited the Colosseum, the Roman Forum, San Giovanni in Laterano, Basilica San Clemente, the Scala Santa (Holy Stairs), and the Cripta dei Cappuccini (bone church). Surprisingly a

lot of people seemed to be freaked out by the crypt but I thought it was beautiful. I especially liked the message in the 5th chapel: "What you are now we used to be; what we are now you will be." I couldn't have put it better myself. Cruised around the city for the rest of the evening, was supposed to meet up with Eden but that fell through so I ended up at the hostel's bar for a few drinks with my buddy Aron after seafood spaghetti at a nearby restaurant.

Toespraak van de Paus

Sunday

Got up early to go to the Vatican and attend the Pope's public audience. We were 2 hours early by accident and decided to roam around the area to get coffee and souvenirs (found a gorgeous sandalwood rosary for my mom although she's not religious). By the time we returned to the Piazza San Pietro it was completely packed with thousands of people waiting in the cold and rain to see Pope Benedict XVI. He showed up exactly at noon and blessed us all in Latin, Italian, German, French and English and peaced out after 15 minutes. Pretty cool but I don't think he would excuse all of my sins. After this we took a bus to the Catacombs of Rome where we were given a tour (there's no way you can go on your own, you'll get lost in no time) of this 2nd century burial place. Back in the city we checked out the Santa Maria in Trastevere which was really beautiful. The rest of the day was spent exploring Rome. Coffee & cannoli at the Villa Borghese gardens, mass at the Trinita dei Monti, watched thunder and lightning from the Scalinata della Trinità dei

Monti (Spanish Steps) and hid from the rain in several churches in the area. Bruschetta, gnocchi, grilled eggplant & mozzarella ciabatta and red wine for dinner. A pretty magical day as far as I'm concerned.

Piazza Navona

Monday

Went for a walk via the Castel Sant' Angelo to Piazza Navona where Bernini's Fontana dei Quattro Fiumi and Borromini's Sant'Agnese in Agone are located. Hung out for a minute and had cappuccino and tartufo (chocolate truffle ice cream) for breakfast. Visited the Bibliotheca Angelica (founded in 1604, not a big deal) where we got a tour and were shown a 9th century parchment manuscript of the Gospel of Matthew. Holy wow. We were able to take a look at a 17th century copy (partially printed but also hand-written) of the Corpus Hermeticum which was exciting (to me, anyway). From here on we went on to the Pantheon and Sant'Ignazio which were both huge and amazing. One of the coolest sights on this trip however was the Porta Alchemica, a 17th century portal inscribed with alchemical symbols supposedly leading to the secret of the Philosopher's Stone. Unfortunately only one of the five portals survived or I could've been immortal or something. Anyway, after the portal we left for Campo de' Fiori to see the statue of philosopher Giordano Bruno (R.I.P.) who was burned at the stake by the Roman Inquisition on this square in 1600. I like that he's looking disapprovingly in the direction of the Vatican. In the evening everyone kinda did their own thing which for me meant mint chocolate gelato at the Fontana di Trevi and hang outs at the Spanish Steps again followed by drinks with friends.

Bibliotheca Angelica

Tuesday

St. Peter's Basilica! So insanely huge and beautiful and otherworldly. I can't express how impressive visiting this church was for me; its sculptures, relics, paintings, altars, stained glass windows, tombs and chapels are truly some of the world's greatest riches. I climbed the 551 stairs all the way up to the top of the dome to see the amazing view from there, and went down to the tombs below the basilica where many popes, martyrs and possibly St. Peter's own remains are laid to rest. After perusing these holy grounds for several hours we went to the Vatican Museum which also holds an insane collection of art. The highlights here was of course the Sistine Chapel, covered in frescoes by Michelangelo. Since it was the birthday of one of our classmates, our entire group went out to dine together (Roman artichoke, spaghetti with anchovies, and creme brulee for me) which was nice. Eden came to pick me and 2 friends up to go to a bar where I made some new friends and drank cocktails all night. Unfortunately she had to leave early but I was stoked to catch up with her again.

Eén van de gangen in het Vaticaan museum

Galleria Borghese

Wednesday

Needless to say I stayed out too late and had a hard time making it to the Galleria Borghese on time but it was well worth the trip. Saw lots of cool paintings and statues (Bernini's Rape of Proserpina one of the most realistic and intense pieces of art I've ever seen with my own eyes. How a person is able to create human flesh and lifelike emotions from marble is beyond me. I also enjoyed the Cranach exhibition a lot. In the afternoon we visited Ostia Antica, which is basically the remain of a 2000+ year old city outside of Rome. Besides the awful food and bad weather (rain and mud is not chill when you have a hangover and are wearing suede boots) it was a really unique experience. After having a few hours to myself we all went for a

walk in the Jewish quarter and settled at a traditional restaurant that only wanted to serve our group pasta and/or mediocre pizza. One of Eden's friends picked me up to meet some locals and drink wine which turned out to be really nice.

Thursday

While some of us went to the Galleria Nazionale D'Arte Moderna, I decided to sleep in and visit the Palazzo Doria Pamphilj instead. Aside from being so big one could easily get lost in one of its ballrooms, private chambers and never-ending halls, the palace also has an immense art collection with works including a number of Caravaggio paintings and a Bernini sculpture of Pope Innocent X. I'm pretty sure being rich now is nothing compared to being wealthy in the Renaissance. I can't even imagine what life was like for royals back then. After this little excursion it was almost time to leave Rome, but not before going to the Santa Maria della Vittoria to see one of my favorite sculptures, the Ecstasy of Saint Theresa. It's an absolutely breathtaking masterpiece in real life, with natural light falling through yellow stained glass onto the golden sun rays and white marble. Just beautiful and a perfect way to end this week filled with a million inspirations. Almost missed our flight (oops) but made it back safe and sound!

Het citatenboekje

Door Mirjam de Swart

'De nieuwe generatie loopt op zonne-energie!' zei Hans bij het aanschouwen van de jongelingen die van de eerste zonnestrallen aan het genieten zijn.

Lisette tegen de ober nadat ze een slok van haar warme chocolademelk heeft genomen en dit niet heel goed beviel: 'Ehm... excuse me, sir... My hot chocolat... it... It tastes like gorgonzola!'

'Forum Romanum is eigenlijk de Dam, het Vondelpark en Albert Heijn inéén!' concludeerden Susanne en Juliëtte na de introductie van Joyce.

Italiaanse ober die net een foto van ons heeft gemaakt die door de terrasverwarming een beetje rood is uitgevallen (de foto, niet de ober): 'I'm sorry. It's red because I have red light here.' Wendy: 'Oh, that's OK! We're from Amsterdam.'

Romana over de zeer langzame lift in het hostel: 'De lift is mannelijk. Hij kan maar één ding tegelijk.'

Stephanie bij het zien van een groot mozaïek in Villa Borghese: 'Wow... vroeger hadden ze écht tijd teveel.'

Romana's thuisfront bedankt via SMS om te bedanken voor de Ansichtkaart. Romana, nogal verbaasd: 'Dat is nog nooit zo snel gegaan!' Joyce: 'Ja ja... Bedankt voor je kaartje uit Istanbul!' [als in: misschien is het wel de Ansichtkaart die je op de vorige studiereis verzonden hebt]

Het Romelied

Door Mirjam de Swart en Lisette van de Burgwal

Op de melodie van We Will Rock You

We zaten in het vliegtuig, twee uur lang
Maar Hans wilde liever op de eerste rang
We kwamen goed aan, en zie ons nu staan
We hebben nog lang niet alles gedaan

REFREIN:

Reiscommissie: grazie!
Joyce: je was fantastisch!

We stonden vroeg op, voor dag en dauw
Terwijl Suus al riep: waar blijf je nou?
Museum, Colosseum, Pantheon
Best OK, maar waar bleef die zon?

REFREIN

Pizza, ravioli, pasta met pesto
Stokbrood met ailloli, toetje, presto
Zingen met de nonnen, vonden wij niet raar
Eén probleem: we waren nog niet klaar

REFREIN

Susanne bleef maar tellen, zijn we wel compleet?
Heeft iedereen een kaartje? Hou 'em beet!
Lekker stukje lopen, goed voor iedereen
Maar pas goed op, anders breek je een been

REFREIN

Trappen, lift en pasjes, een bello in de bar
Een hemel voor de ARSjes, wachtend in de hal
Wat is er voor ontbijt? De verrassing is groot...
Oh nee, toch niet, alweer jam en brood

REFREIN

De komende paar weken, terug in Nederland
Drinken we espresso aan de lopende band
We zeggen 'per favore', 'grazie mille', 'ciao'
Het enige nadeel: onze koffie is lauw

Draagvlak hoofddoekendebat ontbreekt

Door Lisette van de Burgwal

De discussie over het verbieden van hoofddoeken in het onderwijs is nog niet voorbij. VVD-kamerlid Jeanine Hennis gaf vorige week tijdens een interview met de Pers aan dat ze het debat graag ‘in alle rust’ zou willen voeren. Dit zou volgens haar moeten gaan over het verbieden van hoofddoeken voor medewerkers op universiteiten en openbare scholen.

Docent islam Richard van Leeuwen denkt niet dat het waarschijnlijk is dat er in Nederland een dergelijk verbod komt. ‘Dat lijkt me bizar. Het gaat ook niet zozeer om het verbieden van hoofddoeken, maar om de mogelijkheid om zelf regels in te stellen als universiteit of als school. Maar dan nog: de meeste mensen vinden hoofddoeken in het onderwijs niet storend. Veel mensen hebben wel problemen met de boerka, vooral bij functies zoals achter balies en in het onderwijs. Daar is zo’n boerka ook helemaal niet handig natuurlijk. Ik vind dat als je een religieus standpunt belangrijker vindt dan de sociale omgang, je daar ook de consequenties van moet dragen.’

Een boerka op universiteiten zou volgens de meeste mensen niet wenselijk zijn. Toch is de kans op een boerkaverbod klein. Van Leeuwen zegt hierover: ‘om te beginnen kun je geen wetgeving maken voor alleen de boerka, dat is discriminatie. Dan zou het een wetgeving over gezichtsbedekking moeten worden. Dus dan heb je een hele wetgeving die eigenlijk maar voor de driehonderd vrouwen bedoeld is die een boerka dragen.’

De kans om les te krijgen van een docent die een boerka draagt is immers maar klein. Er zijn echter wel docenten met alleen een hoofddoek. ‘De meeste universiteiten in Nederland zijn seculier. Niet alle, er zijn ook protestante universiteiten, maar wetenschap is over het algemeen niet religieus. Juist de UvA is niet verbonden aan een religie. Je hebt er mensen van alle soorten en maten. Dat is de realiteit. Die is er, kun je niet voorkomen en dat moet je ook niet willen.’ zegt Van Leeuwen.

Het debat waar Hennis het over heeft zou een meer beschouwend debat over de scheiding

van kerk en staat moeten zijn. Een debat dat in Nederland nog niet op deze manier gevoerd lijkt te zijn, terwijl het in andere landen wel veel ter discussie is gekomen. ‘Het onderwerp is heel lang geleden al wel ter sprake gekomen, maar het is nooit echt een discussie geworden. Mensen vinden de hoofddoek eigenlijk niet zo interessant meer. Het is heel normaal geworden. Als je bijvoorbeeld bij de Albert Heijn een medewerker met een hoofddoek ziet dan kan ik me niet voorstellen dat iemand daar nog raar van opkijkt. Dan gaat het eigenlijk om iets anders. Het gaat dan om het omvormen van het secularisme van Nederland tot het Laïcité van Frankrijk.’ zegt Van Leeuwen.

In Frankrijk zijn religieuze politieke partijen verboden, net als voor scholen en universiteiten. Dit ontstond in de Franse revolutie, om de dominante kerk in die tijd terug te dringen. Nederland heeft dat toen niet zo gedaan, waardoor wij een veel minder ver gaande vorm van secularisme hebben.

Toch heeft de secularisering volgens van Leeuwen ook in Nederland altijd ter discussie gestaan. ‘Traditioneel is er altijd een gevecht geweest tussen de liberalen en de christendemocraten. De liberalen willen de desecularisering terugdringen en de christendemocraten waken hierover om de godsdienstvrijheid te behouden.’ Bepaalde punten die hiermee te maken hebben worden nog wel eens door politici ter sprake gebracht. ‘De PVV begint er vaak over in de tijd dat er verkiezingen zijn. Brinkman bijvoorbeeld, die roept dan iets waarvan hij al weet dat het toch niet gaat gebeuren. Maar dan heeft hij wel een punt gescoord in de publiciteit. En de VVD is soms aan het morrelen over scholen, zoiets als dit bijvoorbeeld, om de openbare ruimten vrij te maken van religie.’ zegt Van Leeuwen.

Het lijkt hem echter niet veel nut hebben om een debat hierover te houden. ‘Ik kan me niet voorstellen dat daar iets zinnigs uitkomt.’

Interview met... Gerard Wieggers

Door Romana Pavesi

Kunt u kort vertellen wie u bent?

Ik ben geboren en opgegroeid in Groningen, deed na mijn middelbare school het kandidaats-examen godgeleerdheid (godsdienstwetenschap kon je nog niet studeren als volledige opleiding) aan de Rijksuniversiteit Groningen en hoofdvak fagot aan het Conservatorium. Daarna zette ik mijn studies voort aan de Universiteit Leiden en het Koninklijk Conservatorium Den Haag. Ik studeerde in Leiden af bij Sjoerd van Koningsveld en Lammert Leertouwer op het gebied van de vergelijkende godsdienstwetenschap en islamologie. Ik promoveerde er in 1991. Mijn promotie-onderzoek op het gebied van de islam als minderheidsreligie in Europa kon ik doen doordat ik via NWO een prachtige promotie-beurs had gekregen. Daarna was ik van 1992 tot 1997 onderzoeks-fellow van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), wederom een heel mooie en prestigieuze plaats.

Vervolgens werkte ik als Universitair Docent en Universitair Hoofddocent in Leiden en vanaf 2004 als hoogleraar godsdienstwetenschappen en islamologie aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Ik ben getrouwd met een celliste, Lucia Swarts, en heb twee dochters van 18 en 17 jaar, Hanke en Jetske. Ik woon in Leiden. De muziek speelt naast de wetenschap en heel belangrijke rol in mijn leven.

Het interview

Hoe bent u op de Universiteit van Amsterdam terecht gekomen?

Ik was geïnteresseerd in de vacature die ontstond en heb de baan gekregen. Amsterdam leek me een mooie plaats om te werken en een afdeling religiestudies, zonder opleidingen op het gebied van de theologie, leek me een interessante uitdaging. Ik ervaar het als een verrijking dat ik nu Groningen, Leiden, Nijmegen en Amsterdam goed ken.

Wat wilde u vroeger worden?

Ik heb als jongetje graag egyptoloog willen worden. Ik zag mezelf al allerlei nieuwe ontdekkingen doen. Toen ik ouder werd wilde ik behalve wetenschapper (de egyptologie was het inmiddels niet meer) ook heel graag muzikant worden. De wetenschap trok uiteindelijk toch meer, maar ik heb zoveel in orkesten en ensembles gespeeld dat de muziek me evenzeer

gemaakt heeft tot wat ik nu ben als de wetenschap.

Heeft u nog een onvervulde toekomstwens?

Laat ik vooropstellen dat ik heel blij ben met wat ik doe. Religiestudies is en blijft een fascinerend gebied. Ik zou graag zien dat onze opleiding aan de UvA zich nog meer verder ontwikkelen tot de place-to-be als je via de opleiding religiestudies (in onderscheid van theologie) een beroep wilt vinden. Verder zou ik graag nog een aantal heel mooie boeken schrijven en barokfagot willen gaan spelen.

Welke drie dingen neemt u mee als u op een onbewoond eiland wordt gedropt?

Mijn fagot, een laptop met internetverbinding en Natalie Zemon Davis's *Trickster Travels: A Sixteenth-Century Muslim between Worlds*.

De vraag van Wouter Hanegraaff in de vorige uitgave van de Notorious: *“Ik zou graag van Gerard Wiegers willen weten hoe hij aankijkt tegen de rol die religiewetenschappers zouden kunnen spelen in het huidige politieke debat, vooral in verband met de islam. Politici en de media blijken weg te kunnen komen met de meest aperte onzin, bijvoorbeeld dat islam geen religie zou zijn, en omdat journalisten nu eenmaal vooral uit zijn op oneliners is het voor academici erg moeilijk om de publieke beeldvorming te nuanceren. Wat voor mogelijkheden ziet Gerard om daarmee om te gaan?”*

De media moeten diverser worden. Nu reflecteren deze nog teveel de interesses en belangen van de meerderheid. Verder moeten we ervoor zorgen dat

het onderwijs op het gebied van religie verbetert. Het is een schande dat religiestudies als wetenschappelijke discipline een ondergeschoven kind is in het voortgezet onderwijs in Nederland. Tenslotte moeten er betere discussieprogramma's komen, waarin wetenschappers niet gedwongen worden controversiële oneliners te berde te brengen. Weg van de kijkcijferdwang.

Stel een vraag aan een collega (aan de UvA) en geef zo de pen door.

Vraag aan Ulrike Popp: Hoe ziet zij de toekomst van de religiewetenschap aan de Nederlandse universiteiten en de plaats van de godsdienstpsychologie daarin?

Overdracht van het stokje

Door Querien Mangel

Niet alleen het huidige bestuur, ook de redactie van de Notorious en de reiscommissie zullen over een tijdje het stokje overdragen!

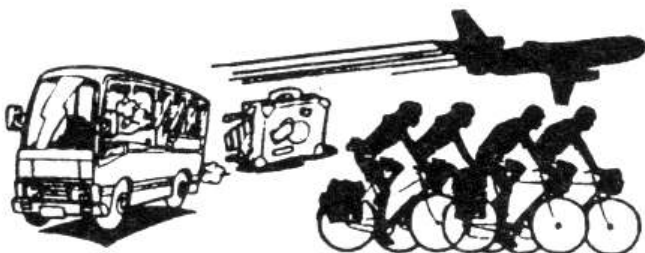
Nieuwe redactieleden voor de Notorious

De Notorious is HET tijdschrift van ARS Notoria. Als **redactielid** ben je dan verantwoordelijk voor zowel de inhoud als het uiterlijk van de Notorious. Houd je van schrijven? Lijkt het je leuk om na te denken over wat er in het tijdschrift komt te staan? Heb je gevoel voor opmaak en denk je goed te zijn in het in handen hebben van de redactie van een blad? Stuur een mailtje naar **ars.notoria@gmail.com** met een korte beschrijving van wie jij bent, en uiteraard een korte motivatie waarom het jou leuk lijkt onderdeel te zijn van de redactie van de Notorious!

Nieuwe leden voor de reiscommissie

De studiereis is het paradepaardje van de studievereniging. De afgelopen drie studiereizen die de **reiscommissie** georganiseerd heeft, naar Istanbul, Taizé en Rome, zijn een ongelofelijk succes gebleken. Volgend collegejaar zal voor de derde keer een waanzinnige reis georganiseerd gaan worden. Ben jij een regelneef? Houd je van dingen tot op de bodem uitzoeken? Lijkt het je leuk plannen te maken voor een spetterende reis? Stuur een mailtje naar **ars.notoria@gmail.com** met een korte beschrijving van wie jij bent, en uiteraard een korte motivatie waarom jij geschikt bent voor de reiscommissie!

De Nationale Synode: cohesie en conflict

Door Ben Provoost

Met dank aan dhr. W. van Vlastuin

Inleiding

De Nationale Synode is een Protestant platform waarbij christenen, die op de een of andere manier hun wortels in de Reformatie hebben, met elkaar in gesprek gaan. Doel is om met elkaar te praten over wat christenen bindt. Tevens wil de Nationale Synode een getuigenis laten uitgaan naar de Nederlandse samenleving. De vraag die in dit onderzoek gesteld wordt luidt als volgt:

- Welke kerkverbanden wijzen de Nationale Synode af?
- Waarom wijzen deze kerkverbanden de Nationale Synode af?

Persoonlijk ben ik zeer geïnteresseerd in deze vraag omdat ik me als gelovig christen verwant voel met het gedachtegoed van de Reformatie en een fascinatie heb voor het ontstaan van allerlei denominaties en kerkverbanden, hun geschiedenis en manier van denken. Maatschappelijk is dit thema zeer relevant omdat eenheid onder christenen de sociale cohesie in de maatschappij ten goede kan komen.

In de vraagstelling wordt het woord 'kerkverband' genoemd. Daarmee worden nationale kerkverbanden bedoeld, zoals bijvoorbeeld de Protestantse Kerk Nederland en de Hersteld Hervormde Kerk. Ook Reformatie is een woord wat diverse malen terug zal keren. Daarmee wordt verwezen naar de hervorming van de Rooms-Katholieke Kerk in de zestiende eeuw. De belangrijkste exponent van deze Reformatie is Maarten Luther. Hij bracht tal van misstanden tegen deze kerk aan het licht en stelde daar een terugkeer naar de bron (de Bijbel) tegenover.

Sociologische theorie en literatuur die te maken heeft met het onderwerp, is bijvoorbeeld de literatuur over religie en moderniteit, identiteit, integratie en geïndividualiseerde religie. Sociologische theorie die van toepassing kan zijn op de Nationale Synode, is bijvoorbeeld het werk van Durkheim. Het 'vieren van het christen zijn' met elkaar, kan voor de deelnemers aan de Nationale Synode samenbindend zijn. Datzelfde geldt voor degenen die de Nationale Synode afwijzen, wellicht kunnen zij nader tot elkaar komen in hun wederzijdse bezwaren.

Ik probeer de vraagstelling te beantwoorden door in de eerste plaats bronnenonderzoek te doen. De website van de Nationale Synode, www.nationalesynode.nl, kan hierbij zeer behulpzaam zijn. Dit bronnenonderzoek dient vervolgens als basis voor het opstellen van een vragenlijst. Deze vragenlijst wil ik voorleggen aan representanten van de kerkverbanden die deze Nationale Synode afwijzen.

Welke kerkverbanden wijzen de Nationale Synode af en waarom?

Bronnenonderzoek wijst uit dat er globaal genomen drie kerkverbanden/stromingen zijn die de Nationale Synode afwijzen. Dat zijn de Remonstranten, de Vrijzinnigen en de orthodoxe Protestanten. Gerrit-Jan Kleinjan legt in zijn artikel 'Oude tijden herleven in Dordrecht', Trouw (10-12-2010) uit dat de Nationale Synode een voorgeschiedenis heeft die bijna vier eeuwen teruggaat. In 1618-1619 werd in dezelfde kerk waar nu de Nationale Synode gehouden werd, de eerste Nationale Synode gehouden. Op deze kerkvergadering werd 'de Waarheid' vastgesteld. Nederland was destijds bijna in staat van een burgeroorlog tussen Remonstranten en Contra-Remonstranten. De eerste groep geloofde in de vrije wil van mensen. In deze vrije wil ligt het vermogen van de mens om de genade van God aan te nemen.

De contra-remonstranten wezen deze visie resoluut af. Volgens deze groep bepaalt God wie er in de hemel komt. Dat is van eeuwigheid besloten, de zogenaamde uitverkiezing. De mens kan hier niets aan toe- nog afdoen. Om deze kwestie op te lossen besloot de regering tot een Nationale Synode. Op deze Nationale Synode werden de Remonstranten gedagvaard. Uiteindelijk oordeelde de Nationale Synode na ellenlange twistpartijen dat de Remonstrantse visie 'onbijbels', 'dwaalleer' en 'kettters' was en de Remonstranten zelf werden de kerk uitgezet. De bezwaren tegen de Remonstrantse leer werden uiteengezet in de 'Dordtse leerregels', vijf leerstellingen tegen de Remonstranten.

Volgens Tom Mikkers, algemeen secretaris van de Remonstrantse Broederschap, voelt deze veroordeling voor menig remonstrant nog steeds

als een stomp in de maag. De Remonstrantse Broederschap voelt zich enorm verbonden met de Remonstranten van toen en betreurt het dan ook dat er nergens een kritische noot wordt geplaatst over de eerste Nationale Synode. Bij de opening van de Nationale Synode had de Remonstrantse Broederschap graag gezien dat een Remonstrant een enkel woord mocht spreken over deze historische veroordeling. Dat werd echter niet toegestaan door organisator Gerrit de Fijter. Reden is dat er op de Nationale Synode niet gepraat mag worden over verschillen maar enkel over overeenkomsten. Deze (nieuwe) afwijzing was voor de Remonstrantse Broederschap reden om definitief af te haken.

De vrijzinnige Protestanten is de tweede categorie die afhaakt. De bezwaren zijn veelzijdig. In een persbericht getiteld 'Kritische opmerkingen over Nationale Synode', te lezen op www.kerknieuws.nl, wordt allereerst de vraag gesteld of het idee van een Nationale Synode niet achterhaald is en of er wel behoefte aan is. Volgens Jan Offringa (Op Goed Gerucht, Protestantse Kerk) is de tijd er niet rijp voor en kan de beschikbare energie beter gebruikt worden. Ook het bezwaar dat een Nationale Synode 'veel te institutioneel is', wordt genoemd. Verder tooit het project Nationale Synode zich met een te grote (historische) naam volgens de Vereniging van Vrijzinnige Protestanten (VVP). Het is geen officiële kerkelijke vergadering maar een particulier initiatief en daarom is de naam Nationale Synode ongepast.

Een ander bezwaar volgens de VVP is het feit dat de Nationale Synode het karakter heeft van een conferentie van geestverwanten. De nadruk van de Nationale Synode ligt op een bepaalde eenheid en deze eenheid werkt uitsluitend voor degenen die hier niet aan kunnen voldoen. Volgens de VVP wordt de eenheid van de Nationale Synode gezocht in eensgezindheid over de leer van de levende God, bestaande uit de Vader, Zoon en Heilige Geest. De VVP zegt zich niet te herkennen in dit Credo. Er is sprake van teveel dogmatiek en teveel zekerheden. De benoemde zaken kunnen vrijzinnigen niet delen. De voorgestelde eenheid die de Nationale Synode beoogt, bestaat niet binnen het Protestantisme.

Een laatste bezwaar sluit aan bij de bezwaren van de Remonstrantse Broederschap: er wordt geweigerd om extra aandacht te geven aan Dordrecht (1618) waarin de Remonstranten werden weggestuurd. Dat is een gemiste kans om het eenzijdige en uitsluitende te ontstijgen.

De orthodoxe Protestanten zijn de laatste en grootste groep protestanten die verstek laten gaan op de Nationale Synode. Orthodoxe Protestanten zijn uitgewaaierd over een divers aantal kerkverbanden. Ook hier zijn de bezwaren velerlei en overlappen soms ook de bezwaren van de Remonstranten en de vrijzinnige Protestanten, bijvoorbeeld het zich tooien met de naam Nationale Synode. Naast ergernis over de naam Nationale Synode, struikelt de Protestantse orthodoxie vooral over het Credo. In het artikel 'Eenheidsjas van nationale synode past slecht' uit het Reformatorisch Dagblad (24-11-2010) van de hand van de Hersteld Hervormde W. van Vlastuin, vinden de vrijzinnige protestanten de 'jas van het Credo' te nauw. De orthodoxe Protestanten vinden dat de 'Credo-jas' echter veel te ruim is. Het eerste bezwaar luidt dat de Credotekst vaag geformuleerd is. Het tweede bezwaar gaat over het ontbreken van zaken die de kern raken van het christelijk geloof.

Ds. L.W. Ch. Ruijgrok legt in het artikel 'Waarom de Hersteld Hervormde Kerk niet deelneemt aan de nationale synode' in het Kerkblad van de Hersteld Hervormde Kerk uit dat er op grond van deze twee bezwaren geen goed getuigenis afgegeven kan worden richting het Nederlandse volk. Geadviseerd werd aan de organisatoren van de Nationale Synode om de vaagheid af te leggen en klare wijn te schenken. Deze oproep is echter genegeerd. Reden voor de Hersteld Hervormde Kerk om definitief af te zien van deelname aan de Nationale Synode.

De verklaring van deze afwijzing

Remonstranten

Belangrijk is dat de Remonstranten als minderheidspartij werden gedagvaard. Karl Marx schrijft over religieuze conflicten die eigenlijk de uitdrukking vormen van fundamentele economische relaties (McGuire 2002: 212). Het is dan ook maar de vraag of we de veroordeling van de Remonstranten louter en alleen kunnen bezien vanuit een theologisch perspectief. Het zou heel goed kunnen dat economische motieven de blik van de Contra-Remonstranten vertroebeld hebben. Het was immers economisch voordelig voor de Contra-Remonstranten om het conflict met Remonstranten in eigen voordeel te beslechten. Zo bleven de Contra-Remonstranten de bezitters van de kerk, en werd de leer van de Contra-Remonstranten als legitiem beschouwd, iets wat in de maatschappij van de zeventiende eeuw,

waarin religie een zeer belangrijke rol speelde, van groot economisch nut kon zijn.

Een andere zienswijze op het conflict tussen de Remonstranten en de Contra-Remonstranten komt aan het licht als we dit conflict vergelijken tussen de Protestanten en de Rooms-Katholieken in Noord-Ierland. In Noord-Ierland is religie, en met name de Protestantse variant, sterk verweven met de staat. Deze claimt min of meer de legitieme versie van het christelijk geloof te hebben. De Protestanten definiëren zichzelf als:

'Gods' chosen people struggling to maintain the truth in a land of paganism and idolatry' (McGuire 2002: 234).

Deze houding van de Protestanten komt overeen met die van de Contra-Remonstranten in Nederland die niets minder dan 'de Waarheid' wilden vaststellen op de Nationale Synode van 1618-1619. Evenals in Noord-Ierland de Rooms-Katholieken de onderdrukte partij zijn, waren in Nederland de Remonstranten de onderliggende partij. De Remonstranten van nu zijn solidair met hun voorgangers van vier eeuwen geleden. De reden ligt misschien niet zozeer in theologische herkenning maar het is evengoed mogelijk dat ze à la Marx solidair willen zijn met de onderdrukten.

De vrijzinnige Protestanten

De naam van de VVP geeft al aan dat we met een genootschap van doen hebben dat lichtzinnig omspringt met dogma's.. Op de website www.protestant.nl staat uitgelegd wat de vrijzinnige stroming voorstaat. Vrijzinnigheid staat voor:

(...) “een vrijzinnige stroming die principiële nadruk legt op de autonomie van de gelovige mens. Niet de geloofstraditie, geloofsbelijdenis of dogmatiek zijn voor vrijzinnigen bepalend voor wat zij geloven, maar het eigen geloof staat centraal. (...) Vrijzinnigen staan open voor inspiratie uit andere religieuze tradities en uit de algemene cultuur (muziek, kunsten en wetenschap). Zij vinden dat geloof en wetenschap elkaar niet uitsluiten maar juist aanvullen, omdat zij verschillende benaderingen van dezelfde werkelijkheid zijn.”

In McGuire worden 'vier verhalen' beschreven die vertellen hoe religie er in de moderne wereld uitziet: secularisatie, religieuze reorganisatie, religieuze individualisatie en de aanbodzijde van religieuze markten. 'Het eigen geloof' staat bij de

vrijzinnigen centraal en dat 'eigen geloof' kunnen we koppelen aan het derde verhaal: religieuze individualisatie. De afkeer van institutionele religie van de VVP is te verklaren door de rol van de kerk in het verleden. Die schreef haar individuele leden de wet voor, de kerk bepaalde wat haar leden wel en niet moesten geloven en welke religieuze handelingen belangrijk waren. De moderne wereld kenmerkt zich echter door autonomie en kerkmensen laten zich niet gemakkelijk meer wat gezeggen. Liever knutselen ze hun eigen geloof in elkaar, een religie à la carte, bricolage.

Dat zogenaamde bricolage (Dobbelaere) of ook wel syncretisme, stimuleert de VVP gezien het feit dat ze open staan voor inspiratie uit andere religieuze tradities en uit de algemene cultuur (McGuire 2002: 292-295). Daarin passen geen dogma's zoals het Credo wat de organisatoren van de Nationale Synode voorstaan. Hooguit mag daar een element uit geselecteerd worden maar het mag niet dwingend aan het individu opgelegd worden. Dat werkt uitsluitend voor gelovigen die dit dogma niet kunnen onderscheiden en dat uitsluitende principe verwerpen vrijzinnige gelovigen.

De orthodoxe Protestanten

Om het standpunt van de Protestantse orthodoxie beter te begrijpen, interviewde ik dr. W. van Vlastuin, universitair docent systematische theologie aan de Vrije Universiteit. Het voornaamste element waar de orthodoxie zich bezwaard over voelt, is volgens hem het zogenaamde Credo. De opstellers van de Nationale Synode hebben in een Credo (geloofsbelijdenis) uiteengezet wat ze geloven, alle christenen moeten zich hierin kunnen herkennen. Nu legt van Vlastuin uit dat de orthodoxie ook een Credo heeft, de zogenaamde Apostolische Geloofsbelijdenis. Als je de Apostolische Geloofsbelijdenis naast het Credo van de Nationale Synode legt, valt het op dat het net lijkt alsof de opstellers van het Credo een Credo hebben gebouwd rondom de Apostolische Geloofsbelijdenis.

Naast dat dat Credo nieuwe elementen bevat, zijn er ook elementen weggelaten, met name de transcendente (overschrijdende) dimensies. Zo spreekt de Apostolische geloofsbelijdenis over God de Vader als Schepper van hemel en aarde. Het Credo spreekt liever over oorsprong van alle leven. Volgens van Vlastuin is dat te beperkt: 'dan zeg je dus niks over de sterren'. Ook zaken als de maagdelijke geboorte van Jezus Christus, zittende

ter rechterhand Gods, ten hemel gevaren, de wederkomst ten oordeel, en de opstanding van het lichaam zijn onvermeld gebleven. Volgens van Vlastuin zijn deze 'karakteristieke klassieke noties', weggelaten omdat deze noties voor de moderne mens moeilijk te bevatten zijn. 'Wordt de Schrift op deze manier niet aangepast aan de moderne cultuur', vraagt van Vlastuin zich af?

Deze menselijke denkwijze die van Vlastuin omschrijft, heeft August Comte beschreven in zijn 'wet van de drie stadia'. Het menselijk denken verloopt van de theologische fase via de metafysische (filosofische) fase uit in de wetenschappelijke fase (van Hoof en van Ruyseveldt 2008: 90). Opgevaren ten hemel kan bijvoorbeeld prima theologisch verklaard worden maar wetenschappelijk gezien is het onmogelijk. Het lijkt er, aldus van Vlastuin, op dat de orthodoxe religie botst met de moderniteit.

Is het Credo misschien een vorm van bricolage, in de zin dat de formuleringen uit het Credo afkomstig zijn uit Lutherse, Hervormde of Gereformeerde tradities? Volgens van Vlastuin is dat niet het geval. Rondom de Apostolische Geloofsbelijdenis is een Credo opgesteld wat recht wil doen aan de moderniteit. Met het mixen van religie en moderniteit kunnen we in de strikte betekenis van het woord spreken van syncretisme (McGuire 2002: 113).

Het Credo werkt uitsluitend. Met name vrijzinnigen beroepen zich op dat argument. Ook de orthodoxie kan het Credo niet onderschrijven en wordt daarmee dus eigenlijk buitengesloten. Prof. dr. J. van Bruggen, Hoogleraar Nieuwe Testament aan de Theologische Universiteit Kampen, stelde voor om de Geloofsbelijdenis van Nicea als uitgangspunt te nemen voor de Nationale Synode. Dat verbindt de hele katholieke en orthodoxe wereld met elkaar. Zou deze tekst bindend kunnen zijn voor de gehele Protestantse linie van supervrijzinnig tot ultraorthodox? Van Vlastuin waagt dit te betwijfelen. Zijn kerkverband zou zonder meer positief instemmen met dit belijden, maar of andere kerkverbanden datzelfde zouden doen is voor hem hoogst de vraag. In de loop der eeuwen zijn allerhande heilige teksten opgesteld en niet iedereen zal daar even gemakkelijk afstand van doen. En ook hier zullen de vrijzinnigen dwars kunnen liggen, gezien het feit dat deze groepering wars is van dogma's.

De Nationale Synode is gericht op het onderlinge geloofsgesprek, mensen moeten spreken over

datgene wat elkaar bindt en niet spreken over punten van twist. Kunnen we met James C. Kennedy spreken over een verschuiving van dogmatisering naar ethicalisering (Kennedy 2005: 32-37)? Van Vlastuin:

“Ja. Dat was wat ik aanduidde met de notie dat de resultaattekst, die aangeboden is aan Donner, horizontaal is. Je kunt dat ook wel even benoemen met ethiek. Dus veel meer op het handelen en op de praktijk. En minder op de geloofsinhoud. Al die woorden dus die uit de twaalf artikelen verdwenen zijn, die duiden mijns inziens op een verlies aan verticale dimensie, ja.”

Is hier misschien sprake van een 'civil religion'? Dit concept is afkomstig van Jean-Jacques Rousseau en refereert aan een burgerlijke religie die tot uiting komt in een aantal gedeelde algemene normen en waarden die ontleend zijn aan een religieuze basis (Bellah 2005: 43). Het begrip 'God' wordt bewust vaag gehouden omdat zoveel mogelijk mensen dit moeten kunnen onderschrijven. In feite is er sprake van een soort 'cultureel christendom'. De signaaltekst waar van Vlastuin op doelt, kent inderdaad een groot aantal horizontale dimensies, normen en waarden waarop een christelijk etiket geplakt is en die je zou kunnen duiden als 'civil religion'. Het concept 'God' is echter niet vaag gehouden, er wordt namelijk expliciet gesteld dat het gaat om 'Jezus Christus onze Verlosser' en 'Jezus Christus, onze Heer'. Dat gegeven strookt niet met de 'civil religion', deze passages laten zien dat het om meer gaat dan een 'cultureel christendom'. Het concept 'civil religion' lijkt hier dan ook niet helemaal op zijn plaats.

Ligt het naast zich neer leggen van de uitnodiging voor de Nationale Synode ook niet in het feit dat orthodoxe Protestanten zich bij voorkeur bewegen in hun eigen Protestantse zuil? McGuire legt uit wat het onderscheiden tussen kerken, sekten, denominaties en cultus zijn. Zij wijst daarbij op twee pijlers. De eerste pijler is de zogenaamde waarheidsclaim: claimen geloofsgemeenschappen de waarheid in pacht te hebben of geloven ze in meerdere, naast elkaar bestaande waarheden (pluralisme)? En hoe is de houding van religieuze gemeenschappen ten opzichte van de samenleving? Wordt deze omhelst of juist verworpen (McGuire 2002: 150-167)? Volgens van Vlastuin is de Hersteld Hervormde Kerk volgens dit model absoluut te bestempelen als een kerk. Weliswaar claimt zij de absolute waarheid (zoals beschreven staat in de Apostolische

Geloofsbelijdenis), haar houding ten opzichte van de samenleving is positief:

“(…) Maar ik noemde net de tweeslag God lief hebben boven alles en je naaste liefhebben als jezelf. Dat is de tweeslag waarin wij kerk willen zijn, denk ik. En dan is God liefhebben boven alles verticaal, de waarheid, dat zijn dingen die met elkaar verband houden. Maar dat gaat niet zonder het liefhebben van je naaste als jezelf, en dat is dan de samenleving. Dus wij willen echt wel voluit in de samenleving staan.”

Van Vlastuin voegt er verder aan toe dat de Hersteld Hervormde Kerk zondag voorbede doet voor de overheid en samenleving. Ook doet zij aan evangelisatie-activiteiten. Dat bevestigt haar positieve houding ten opzichte van de samenleving. Ook de prikkelende vraag of Hersteld Hervormden zich niet voornamelijk in hun eigen zuil bewegen wordt gepareerd:

“Nee, nee, nee, nee, dat is inderdaad 100 jaar geleden. Dan had je een Roomse zuil en daar kocht je je brood en daar ging/daar had je een werkgever. Dat is helemaal voorbij, denk ik, toch? Nee, ik denk dat de school vandaag misschien nog een laatste rest van de zuil is.

Dit komt overeen met wat in Sociologie en de moderne samenleving beschreven wordt over verzuiling. De afscherming van het eigen publiek van de omringende 'zondige samenleving' werd steeds minder succesvol. Het maatschappelijk draagvlak nam af, de belangrijkste bestaansreden raakte men kwijt wat resulteerde in een identiteitscrisis en had uiteindelijk ontzuiling als gevolg (van Hoof en van Ruysseveldt 2008: 301). De school waar van Vlastuin op doelt, is daarvan slechts een overblijfsel.

Conclusie

Concluderend zien we in de Hersteld Hervormde Kerk een representant van het orthodoxe Protestantisme die de Nationale Synode afwijst vanwege diens nastreven van de verkeerde eenheid. De klassieke orthodoxe leer wordt uitgehold en aangepast aan moderne maatstaven. Het eindresultaat is een horizontale godsdienst, uitgedrukt in een aantal gedeelde normen en waarden. Deze horizontale godsdienst is het voornaamste getuigenis richting samenleving. Deze horizontale getuigenis vindt de Hersteld Hervormde Kerk te beperkt. De kerk moet zich helder uitspreken in wat zij gelooft, zij moet de samenleving een stuk transcendentie meegeven. De kerk moet een 'ziel voor de samenleving' zijn.

Bibliografie

- Bellah, R. (1991), *Beyond Belief. Essays in Religion in a Post-Traditionalist World*, Berkely and Los Angeles: University of California Press, 168-192.
- Dijk, D.J.H. van (2010) 'Nationale synode'. *Reformatorisch Dagblad*, 1 november, p. 6.
- Hoof, J. van (2008), *Sociologie en de moderne samenleving. Maatschappelijke veranderingen van de industriële revolutie tot in de 21ste eeuw*, Boom: Amsterdam/Meppel (7e druk).
- Kennedy, J.C. (2005), 'Recent Dutch Religious History and the Limits of Secularization'. In: E. Sengers (ed.), *The Dutch and their Gods. Secularization and Transformation of Religion in the Netherlands since 1950*, Hilversum: Verloren, 27-42.
- Kleinjan, Gerrit-Jan (2010) 'Oude tijden herleven in Dordrecht'. *Trouw*, 10 december.
- Kleinjan, Gerrit-Jan (2010) 'Synode solide protestantse bijeenkomst'. *Trouw*, 11 december.
- McGuire, M.B. (2002), *Religion. The Social Context*, Waveland Press.
- Ruijgrok, L.W.Ch. (2010) 'Waarom de Hersteld Hervormde Kerk niet deelneemt aan de Nationale Synode'. In: *Het Kerkblad*.
- Vlastuin, W. van (2010) 'Eenheidsjas van nationale synode past slecht'. *Reformatorisch Dagblad*, 24 november.
- Vries, P. de (2010) 'Geen basis voor gezamenlijk getuigenis op nationale synode'. *Reformatorisch Dagblad*, 9 november, p. 6.
- Reformatorisch Dagblad*, 15 september 2009, p. 2.
- Reformatorisch Dagblad*, 28 oktober 2010, p. 2.
- Reformatorisch Dagblad*, 8 december 2010, p. 2.
- de Stentor, 15 oktober 2010.
- Trouw*, 13 december 2010.
- <http://www.nationalesynode.nl/> (09-11-2010)
- <http://www.kerknieuws.nl/nieuws.asp?oId=16041> (14-01-2011)
- <http://www.kerknieuws.nl/nieuws.asp?oId=16416> (14-01-2011)
- <http://www.protestant.nl/encyclopedie/themas/bijbel-en-theologie/vrijzinnigheid> (17-01-2011)

Joodse feestdagen en hun Nederlandse christelijke equivalent

Door Juliëtte Boerboom

Joodse feesten worden door niet-joden meestal gedefinieerd aan de hand van meer bekende, ofwel christelijke feestdagen. Sjabbat is onze zondag of rustdag, Chanoeka is het joodse sinterklaasfeest, Pesach is de joodse vorm van Pasen, de joodse Omertelling lijkt behoorlijk op de vastentijd en een minder bekende feestdag is het joodse carnaval ofwel Poeriem.

Oppervlakkig gezien hebben deze joodse feestdagen zeker iets weg van hun christelijke of Nederlandse equivalent, maar is dat ook zo als je verder kijkt? Voor velen is de vergelijking van Sjabbat en de christelijke zondag waarschijnlijk wel de meest bekende en naar mijn idee ook het meest correct. De joodse variant heeft veel meer regels en restricties voor deze dag, maar in essentie zijn deze dagen vrijwel hetzelfde. Het is een rustdag waarop het gebruikelijk is om naar respectievelijk de synagoge en de kerk te gaan, samen te eten en verder de rest van de dag rustig aan te doen.

Bij de andere feestdagen zijn de vergelijkingen echter niet altijd even sterk. Chanoeka lijkt op sinterklaas, omdat het samen gaat met cadeautjes en/of surprises. Alleen is het verhaal achter beide feestdagen compleet anders. Het Chanoeka verhaal gaat over de tijd dat de tempel net verwoest was en er niet genoeg olie was voor de acht dagen dat het gebrand moest worden. Maar het wonder deed zich voor en het was genoeg olie voor de acht dagen. In deze traditie worden er elke dag van Chanoeka kaarsjes aangestoken, steeds één extra, totdat de kandelaar vol is op de achtste dag. Aannemende dat iedereen het sinterklaasverhaal wel kent (en dan zeker de aanwezigheid op de eerste Sinter-Ars) mag het duidelijk zijn dat de vergelijking bij de cadeautjes ophoudt.

Voor Pesach en Pasen zijn de vergelijkingen nog minder duidelijk. Pasen gaat om de wederopstanding van Jezus Christus en Pesach gaat over de uittocht uit Egypte. Is daar dan überhaupt wel een verband te leggen? Ja, die is er wel, het ligt in dezelfde tijd van het jaar. Vanwege de joodse jaartelling valt het nooit precies op dezelfde dag, maar altijd wel in dezelfde periode. Verder is er echter geen enkel verband te trekken, maar toch wordt Pesach door velen het joodse paasfeest genoemd.

Dan zijn er nog twee feestdagen over: de Omertelling en Poeriem. De Omertelling is een periode van negenenveertig dagen tussen Pesach en Sjawoet (wekenfeest). Dit is net als de vastentijd een periode waarin bepaalde restricties gelden: je mag geen feest geven, mannen mogen hun baard niet scheren, je mag niet naar muziek luisteren en nog meer. Er is één dag, de drieëndertigste dag, dat er een onderbreking plaatsvindt doordat dit een feestdag is. Dit is in de joodse traditie een voortzetting van de gebruiken die in de tempel werden uitgevoerd. Ook in het christendom is de vastentijd een periode van restricties, bezinning en aftellen. Deze twee liggen dus weer niet alleen qua vorm bij elkaar in de buurt, maar ook qua uitvoering en betekenis.

De laatste feestdag is Poeriem. Dit is een feestdag ter nagedachtenis aan het verhaal van koningin Ester. Dankzij het ingrijpen van de joodse koningin Ester, die een niet-joodse echtgenoot had, werd het joodse volk gered uit de handen van de vreselijke Haman. In navolging van dit verhaal gaat iedereen op deze dag verkleed, zodat ze niet meer herkenbaar zijn en is het een mitswa (goede daad) om vrolijk te zijn. Deze twee dingen zijn te vergelijken met het verkleeden en feesten van carnaval. Poeriem heeft echter ook een meer serieuze noot, namelijk dat het verplicht is om twee keer te luisteren naar het verhaal van Ester, uit de megilat ester (het boek Ester).

In deze zeer korte schets van de verschillende feestdagen die op elkaar lijken zie je misschien wel de gezamenlijke achtergrond van de joden en de christenen, maar het is ook duidelijk dat het zeker niet één op één dezelfde feestdagen zijn. Het is een goed ezelsbruggetje om te onthouden welke feestdag ook al weer wat was, maar ze zijn niet identiek.

Test jezelf: welk beroep past bij jou?

Door Lisette van de Burgwal

'Relgiestudies? Wat kun je daar dan mee?' zullen veel mensen je al gevraagd hebben. En weet je het zelf eigenlijk wel, wat je hiermee wilt gaan doen? Om je even op het juiste spoor te brengen is hier een test samengesteld. Voor eens en altijd zal je weten of jouw hart ligt in bijvoorbeeld het onderwijs of juist in de journalistiek. Test jezelf!

1. Je bent overspannen en je dokter raadt aan om een halfjaar ertussenuit te gaan. Waar ga je naartoe en wat ga je doen?

- A. Ik ga een tijdje tussen een primitieve stam in Zuid-Amerika wonen om een idee te krijgen over hoe zij hun religie belijden.
- B. Skiles geven in Oostenrijk of Engelse les geven aan straatkinderen in India.
- C. Vrijwilligerswerk doen in een kindertehuis of ziekenhuis in een arm land.
- D. Ik ga backpacken en houd actief een reisblog bij.
- E. Ik ga als missionaris naar een land hier ver vandaan.
- F. Het liefst op reis naar een land waar niemand religieus is.

2. Hoe goed ben jij op de hoogte van wat er gebeurt op de wereld?

- A. Best goed. Ik zoek alles tot in de puntjes uit, niet alleen door kranten te lezen, maar vooral door wetenschappelijke publicaties door te spitten.
- B. Ik vind het leuk om op de hoogte te zijn, zodat ik weetjes op feestjes kan vertellen. Bovendien vind ik het leuk om aan anderen uit te leggen hoe iets precies zit.
- C. Ik volg het nieuws niet teveel, omdat ik het me erg kan aantrekken als er iets ergs gebeurd is op de wereld. Dan wil ik er gelijk heen om te helpen.
- D. Erg goed. Ik lees iedere dag ongeveer twee kranten en kijk het nieuws. Bovendien publiceer ik nieuwtjes die ik zelf tegenkom direct op Twitter.
- E. Ik ben lid van een religieuze krant. Liever lees ik geen nieuws dat mijn ware geloof aan het wankelen brengt.
- F. Ik lees niet zo vaak meer het nieuws, omdat ik die religieuze conflicten een beetje zat ben. Liever doe ik de puzzeltjes achterin.

3. Op welke manier ben jij geïnteresseerd in religie en welke religie heeft daarbij je voorkeur?

- A. Ik specialiseer me graag in een bepaalde religie en wil dan ook alles hierover weten.
- B. Ik vind het fijn om van elke religie basiskennis te hebben, maar hoeft me niet zo nodig in één specifieke religie te specialiseren.
- C. Ik ben vooral benieuwd naar wat de mensen beweegt om te geloven in iets. Dat kan dan in elke religie zijn.
- D. De islam is op dit moment toch wel het meest in het nieuws. Daarom zou ik hier wel meer over willen weten.
- E. Ik ben zelf religieus en zou graag meer over mijn eigen religie willen weten.
- F. Religies interesseren me niet zo.

4. Wat lees je graag?

- A. Wetenschappelijke publicaties over religiestudies.
- B. Een handboek over de verschillende religies op de wereld.
- C. Een boek over zingeving en hoe religie daar een rol bij speelt.
- D. Een journalistiek boek met een actueel onderwerp, zoals het conflict in het Midden-Oosten.
- E. De Bijbel, Koran of een ander religieus boek.
- F. Een goede roman of ander niet-religieus boek gaat er altijd wel in.

5. Als je een groot bedrag aan één van onderstaande goede doelen moest geven, welk doel zou dit dan zijn?

- A. Ik zou het geld aan de wetenschap geven of het geld gebruiken om er zelf een onderzoek mee te doen.
- B. Ik zou het geven aan organisaties die ervoor zorgen dat alle kinderen op de wereld naar school kunnen.
- C. Aan ziekenhuizen, verzorgingstehuizen of kindertehuizen. Misschien zou ik het geld verdelen over verschillende instellingen zoals deze.
- D. Ik zou journalisten sponsoren om naar slecht bereikbare landen te gaan en voor ons verslag te doen.
- E. Aan een religieuze instelling zoals een kerk.
- F. Ik zou het geven aan een opvangcentrum voor dieren.

6. Welk van onderstaande minors spreekt jou het meest aan?

- A. Ik wil de researchmaster doen, dus als minor zou ik een specialisme kiezen waar ik later onderzoek in wil doen. Geschiedenis of filosofie lijken me ook interessant.
- B. Educatie.
- C. Psychologie of pedagogiek.
- D. Journalistiek.
- E. Een minor die mijn persoonlijke religie meer perspectief biedt. Bijvoorbeeld Arabisch, Hebreeuws of theologie.
- F. Even iets heel anders dan religiestudies, zoals bedrijfseconomie of natuurkunde.

De uitslag

Heb jij het meest voor A gekozen?

Het zou echt wat voor jou zijn om te promoveren. Geen bezigheid past beter bij jou dan het doen van wetenschappelijk onderzoek. Het liefst zit jij dagelijks in de boeken of ga jij erop uit om veldstudie te doen. De researchmaster zou dan ook geen verkeerd idee zijn.

Heb jij het meest voor B gekozen?

Jij voelt je het meest thuis in het onderwijs. Lesgeven is iets wat je graag doet. Je wilt graag de basiskennis van verschillende religies om deze kennis vervolgens over te dragen aan middelbare schoolkinderen. Met een minor Educatie zou jij een prima docent levensbeschouwing worden.

Heb jij het meest voor C gekozen?

Jij bent erg sociaal en zou dan ook het liefst werken in de sociale sector. Een baan als maatschappelijk hulpverlener zou bijvoorbeeld goed bij je passen. Graag help je mensen met het vinden van zingeving.

Heb jij het meest voor D gekozen?

Jij zou een goede journalist zijn. Dagelijks volg je het nieuws en het liefst zou je zelf ook je steentje bijdragen in het verschaffen van informatie aan de wereld.

Heb jij het meest voor E gekozen?

Je zit het lekkerst in je vel als je aan de slag kunt als religieus leider. Het liefst zou je alle mensen op de wereld bekeren tot jouw religie. Als je van je levensmissie je werk kunt maken, heb je het toch goed voor elkaar.

Heb jij het meest voor F gekozen?

Misschien moet je je studiekeuze eens heroverwegen. Zou je niet liever iets anders studeren? Er is geen richting binnen religiestudies waar jij je thuis in lijkt te voelen.

woensdag 6 april 2011

CREA

TOT HIER EN NIET VERDER...

GRENZEN IN DE GEESTESWETENSCHAPPEN

DAG V/D
GEESTES-
WETEN-
SCHAPPEN

www.dagvandegeesteswetenschappen.nl

- 12 uur: **Digitale Grenzen**
Veranderen moderne media onze wereld?
 - 14 uur: **Nationale Grenzen**
Waar woon je, wie ben je?
 - 16 uur: **Creatieve Grenzen**
Kan alles wat mag en mag alles wat kan?
 - 20 uur: **De Muren van de Ivoren Toren**
Afbreken of opbouwen?
- Toegang gratis! Inclusief borrel & buffet

in samenwerking met:

DE GROENE
AMSTER
DAMMER

MR. GORBATSOV, TEAR DOWN THIS WALL!

EAST
MEETS
WEST

06 APRIL 2011
WINSTON KINGDOM
22 - 4 UUR
1E DRANKJE GRATIS!

NACHT

DAG V/D
GEESTES-
WETEN-
SCHAPPEN

KAARTJES (€5) VERKRIJGBAAR
VIA ARS NOTORIA!

